

MLADEN OBAD ŠČITAROCI, ANDRIJA MUTNJAKOVIĆ, ZLATKO KARAČ

MISAO U ARHITEKTURI: VELIMIR NEIDHARDT

ALEN ŽUNIĆ

THINKING THEORY IN THE ARCHITECTURE OF VELIMIR NEIDHARDT

ALEN ŽUNIĆ

The book presents a collection of theoretical texts written and published by academician Velimir Neidhardt in the last 50 years (starting in 1968). The editor of the book dr.sc. Alen Žunić selected 120 seminal texts written by V. Neidhardt including some that have never been published before. The texts belong to diverse genres: from short notes, essays, interviews, project presentations to serious research studies. They are grouped into nine thematic sections: topics about Zagreb, urban planning, theoretical and historical reflections on architecture, architects, methodological aspects of architectural design, problems of professional activity, books and exhibitions, and the author's own works. Besides, the book comprises a selection of Neidhardt's interviews about various professional topics, the culture of space use and construction. The book also contains a selection of texts written by relevant architecture critics who offered an objective discourse in judging Neidhardt's work.

Sveučiliste u Zagrebu – Arhitektonski fakultet;
UPI-2M PLUS d.o.o.
Zagreb, 2018.

Str. 656, ilustrirano; bibliografija, biografija, o autoru
[24,5/16,5 cm, dvobojno, tvrdi uvez, omot]

Autor koncepta knjige i urednik: Alen Žunić
Recenzenti: Mladen Obad Ščitaroci, Andrija Mutnjaković,
Zlatko Karač
Prijevod na engleski: Graham McMaster
Lektura: Mirjana Ostoja
Korektura: Mirjana Šah
Prijepis i unos: Ljiljana Loina-Hohnjec
Graficko oblikovanje i prijelom: 'Klasja & Zita'
Tisak i uvez: Grafički zavod Hrvatske

ISBN 978-953-7703-26-4
CIP 000996000 [NSK Zagreb]

Prikaz knjige *Misao u arhitekturi: Velimir Neidhardt* uredništvo je priredilo kao širi objedinjeni osvrt s priloženim ocjenama triju recenzenata – akademika Mladena Obada Ščitarocija, akademika Andrije Mutnjakovića i dr.sc. Zlatka Karača, koji su knjigu pratili tijekom dužega razdoblja njena nastanka, sve do završnoga koncepta publikacije.

Knjiga koja je pred nama koncipirana je kao kritički odabir najvažnijih znanstvenih i stručnih tekstova akademika Velimira Neidhardta nastalih u proteklih pedeset godina (od 1968. do danas), što joj daje karakter svojevrsne teorijske retrospektive i sistematizacije njegova raznolikoga pisanog opusa. Iako je riječ o izboru, dakle ne o cjelovitome pretisku svih Neidhardtovih pisanih radova, ova knjiga dojmpljiva opsega na gotovo 660 stranica donosi čak 120 priloga, među kojima su, uz dominantno autorske tekstove, u posebnim cjelinama doneseni i odabiri stručnih intervjuja (koji u Neidhardtovim promišljanjima i odgovorima o hrvatskoj i svjetskoj arhitekturi i urbanizmu daju zanrovski zanimljivu 'sliku vremena' u kojem su nastali), te izbor tekstova drugih relevantnih autora – kritičara i teoretičara arhitekture – koji su pak pisali o Neidhardtovu projektantskom opusu (među njima se ističu tekstovi A. Pasinović, I. Maroevića, T. Premerla, A. Mutnjakovića, F. Gotovca i drugih). Ta svojevrsna *vice versa* pisanjoj riječi Velimira Neidhardta daje zanimljivu poveznicu teorijskih refleksija i recepcije struke prema njegovu projektantsko-planerskom

djelovanju i predstavlja objektivizirani pogled drugih na njegov kreativni opus.

U toj svjesnoj distanci i prema svojoj arhitekturi i prema vlastitim teorijskim promišljanjima, Neidhardt je selekciju tekstova za knjigu, njihovu sadržajnu strukturu i povezivanje u srodne tematske cjeline, te osobito analitičku elaboraciju i ocjenu svoga pisanog opusa, u potpunosti autorski prepustio dr.sc. Alenu Žuniću, mladom arhitektu s već respektabilnim teorijskim opusom i iskustvom na pripremi sličnih zbirki tekstova. U tom je smislu Žunićev autorski pristup bio vrlo selektivan i jasno profiliran, pa je četrdesetak Neidhardtovih tekstova izostavljeno (ili ostavljeno za drugu prigodu), dok je s druge strane u knjigu uvrstio čak dvadeset dosad neobjavljenih Neidhardtovih radova, što ovoj monografiji nesumnjivo daje i karakter izvornosti. Podatci o svim tekstovima pregledno su navedeni u cjelovitome bibliografskom popisu na kraju knjige, uključujući i reference s podacima o prvotnim objavama. To, uz Neidhardtovu biografiju u prilogu, i vrsno napisanu Žunićevu uvodnu znanstvenu studiju ovoj knjizi osigurava odlike metodološki uzorne i akribično priređene teorijske zbirke tekstova o arhitekturi, urbanizmu i kulturi prostora – u čemu je Neidhardt nenadmašan tumač.

Stoga je knjigu valjalo preporučiti za objavu, a valja očekivati široki interes i struke i kulturne javnosti, svakako i studenata, te doktoranada arhitekture i urbanizma koji će ovdje naći mnoga nova znanja.

MLADEN OBAD ŠČITAROCI

Među arhitektima s naglašeno projektantskim stvaralačkim opusom te brojnim osmišljenim i realiziranim djelima rijetko nalazimo autore koji su tijekom cijele svoje karijere uspješno razvijali i teorijski diskurs djelovanja, s utjecajnim i brojnim objavama koje pamtimo po autoritetu intelektualnoga stajališta i jasnoći izrečenih ili napisanih misli. Akademik Velimir Neidhardt izdvaja se kao jedan od korifeja takva kompleksnog i slojevitog djelovanja koje je, uz kapitalna izvedena djela naše suvremene arhitekture, obilježila i kontinuirana prisutnost u teorijskoj domeni te na arhitektonskoj publicističkoj sceni.

Knjiga *Misao u arhitekturi: Velimir Neidhardt* prvorazredan je dokument njegova polustoljetnog nastojanja da pisanom riječju – znanstvenim istraživanjima, stručnim elaboracijama, kulturološkim esejima i kritikom aktualnih pojava – obogati struku novim znanjima (koja je i kao sveučilišni profesor desetljećima prenosio) ili da javnost osvijesti o problemima u arhitekturi i prostoru, o čemu je kao djelatni arhitekt i urbanist uvijek mogao ponuditi uvjerljivu argumentaciju prozeta respektabilnim vlastitim stvaralačkim iskustvom.

Vrlo je dobra odluka Velimira Neidhardta da revalorizaciju i kritičku interpretaciju vlastitih tekstova (pa i njihov izbor iz znatno većega pisanog opusa) povjeri nezavisnom autoru – mladom arhitektu dr.sc. Alenu Žuniću, koji se na sličnim zadacima već afirmirao kao kompetentni teoretičar i arhitektonski kritičar. To je, osim provjere tematske relevantnosti neg-

dašnjih Neidhardtovih tekstova u današnjem vremenu, donijelo i zanimljiv 'međugeneracijski' diskurs u kriterijima izbora priloga za knjigu (uvršteno ih je 120, od toga 90 autorskih), gdje je dr.sc. Žunić i po osobnoj zainteresiranosti za pojedine teme, pojave, ali i način pisanja (počevši od Neidhardtovih tekstova iz 1968.), mogao testirati materijale koji će biti relevantni za današnje mlade generacije čitatelja. U tom smislu knjiga je pregledno strukturirana u desetak tematskih cjelina (urbanističke teme, projektantska metodologija, problemi Zagreba, položaj struke, teorijski prinosi...) koje jasno pokazuju da Neidhardt ne piše nasumično, već da tijekom nekoliko desetljeća postoji jasna i kontinuirana profilacija njegovih interesa, koje je i u ovoj *post festum* provedenoj sistematizaciji njegova pisanog opusa dr.sc. Žunić uvjerljivo rasporedio i pozicionirao u okvirima velike i kompleksne autorove pisane građe. Odmak od čistoga hrestomatijskog zanja knjige daje ekstenzivna uvodna studija dr.sc. Alena Žunića, u kojoj se cijeli Neidhardtov teorijski kompleks tumači na originalan sintezni način, s izraženim osobnim stajalištem autora.

Smatram da je pripremom ove knjige, uz veliki napor na pronalazenju, kolacioniranju i obradi tekstova, ostvaren hvalevrijedan izdavački projekt uzorne autorske razine i nesumnjivo trajne vrijednosti za struke arhitekata, povjesničara umjetnosti, urbanista i mnogih drugih, te stoga pozdravljam objavu ove monografije.

ANDRIJA MUTNJAKOVIĆ

Nedavno publiciran knjižni projekt rezultat je višegodišnjega autorova istraživanja znanstveno-teorijskog opusa akademika Velimira Neidhardta, jednoga od ključnih protagonista hrvatske kasne moderne (s decentnim refleksijama na postmoderne proserde) i prvoga inauguratora *high-tech* arhitekture u našoj sredini. S obzirom na to da je Neidhardtovo stvaralaštvo u domeni arhitekture višeslojno, pritom potvrđeno i u projektantskome opusu visoke kreativne razine i u teorijskoj elaboraciji tema kojima se istraživački bavio – od urbanizma do metodologije projektiranja i razvoja složenih arhitektonskih tipologija – kolega Alen Žunić u svojoj je analizi žarište stavio upravo na jedinstvenu simultanost Neidhardtova djelovanja. Iz osobnoga iskustva djelatnog arhitekta Neidhardt razvija uvjerljiv teorijski diskurs, kao i podlogu akademskih tumačenja koja je prenosio brojnim generacijama studenata Arhitektonskoga fakulteta. Kontrapunkt Neidhardtovu tumačenju vlastitih projekata i realizacija čini odlično odabrani set ranije objavljenih tekstova nekolicine ključnih arhitektonskih kritičara, koji su pak u ocjene pojedinih djela unijeli drukčiji diskurs čitanja Neidhardtovih rješenja.

Dr.sc. Žunić u ovoj je knjizi ponajprije posvećen obradi Neidhardtove pisane riječi, analizi znanstvenih istraživanja koja je vodio i ukupnome teorijskom korpusu elaboriranom dijakronijski, tematski i žanrovski. Prema vrsti djela ova je knjiga primarno znanstvena monografija s elementima teorijsko-hrestomatijskoga diskursa i kritičkoga pristupa, naglaše-

no prisutnoga u uvodnoj studiji. Posebnu metodološku vrijednost svojevrsnoga 'dokaznog postupka' čine odabrane i u knjizi kritički inserirane Neidhardtove studije na koje se Žunić u spomenutoj analizi referirao, što čitatelju omogućava i neposredno vlastito isčitavanje brojnih teorijskih doprinosa o kojima se u knjizi iscrpno diskutira. Stratifikacija Neidhardtova pisanog opusa provedena je tematski sistematično u devet cjelina knjige, gdje su problemi i istraživačka žarišta grupirani po srodnosti, ali unutar toga nižu se i kronološki. Iako u knjigu nisu mogli biti uvršteni svi objavljeni tekstovi Velimira Neidhardta, urednički minuciozno i cjelovito pripremljena bibliografija njegovih publikacija, koja je priložena na kraju ove hrestomatije, daje potpuni uvid u njegov teorijski opus.

Vrijednost ove monografije nije samo u obracanju struci, ili studentima i doktorandima arhitekture, već i siroj kulturnoj javnosti zainteresiranoj za fenomene likovnosti, filozofije grada i antroposocijalnih dodira arhitekture kao umjetničke i tehničke discipline s društveno-humanističkim aspektom promišljanja i oblikovanja prostora.

Rado sam podržao objavu ove važne i zanimljive knjige, kroz koju sam Velimira Neidhardta upoznao kao kompleksnu misaonu osobu – podjednako kompetentno posvećenu umjetničkom činu stvaranja arhitekture, kao i znanstvenoj ekspertizi u domeni brojnih prostornih problema kojima se tijekom karijere bavio.

ZLATKO KARAC